

Onderwerp Beantwoording vragen ex artikel 41 RvO van de SP
over de mogelijke verwerking van persoonsgegevens via de afvalpasjes

Steller K.L. Kuiper

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 11 54 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 6529372

Datum 6-9-2017

Uw brief van 4-8-2017

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doen wij u ons antwoord toekomen op schriftelijke vragen d.d. 4 augustus jl. van J. Dijk namens de SP-fractie op grond van artikel 41 RvO over de mogelijke verwerking van persoonsgegevens via afvalpasjes. Een en ander naar aanleiding van uitspraken van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) inzake het gebruik van afvalpassen in en door gemeente Arnhem. De brief van de heer Dijk treft u als bijlage aan.

- 1. Klopt het dat de gemeente Groningen elke keer als het pasje voor de ondergrondse container wordt gebruikt, de plek en het tijdstip registreert? Zo ja, bent u net zoals de Autoriteit Persoonsgegevens van mening dat omdat de pas gekoppeld is aan het woonadres van de inwoners, de gemeente daardoor weet wanneer iemand zijn of haar afval weggooit, daarmee inzicht krijgt in het privégedrag van haar inwoners en dat dit niet noodzakelijk is? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen om deze gegevens niet langer te registreren?*

Wij hanteren in de wijken waar huishoudelijk restafval met ondergrondse containers wordt ingezameld, net als veel andere gemeenten (waaronder Arnhem), een systeem met aan woonadressen verstrekte huisvuilpassen. Elke huisvuilpas heeft een uniek chipnummer en is in de administratie van Stadsbeheer gekoppeld aan een specifiek adres.

Het klopt dat elke keer dat een huisvuilpas gebruikt wordt voor het openen van een ondergrondse container er gegevens geregistreerd worden. Het betreft de containerlocatie, het chipnummer en het tijdstip (datum, tijd). Deze (stort-) gegevens worden derhalve niet op naam en/of adresniveau geregistreerd en worden in een (separaat) databestand bewaard.

De AP heeft in haar uitspraak van 20 juli 2017 inzake de huisvuilpas van de gemeente Arnhem aangegeven dat het geoorloofd is om huisvuilpassen in te zetten bij de inzameling van huishoudelijk afval. Dit met het oog op het bepalen van efficiënte afvalroutes en het voorkomen van afvaltoerisme. De AP heeft in haar uitspraak echter tegelijkertijd ook aangegeven dat er sprake is van het verwerken van persoonsgegevens, als met nadere stappen bestanden met stortgegevens aan adresgegevens *gekoppeld* kunnen worden. Hoewel de stortgegevens die met de huisvuilpassen worden gegenereerd separaat worden geregistreerd van de aan adressen toegekende huisvuilpassen, bleek in de zaak tegen Arnhem dat een dergelijke koppeling wel eenvoudig gemaakt kan worden. Daarmee overtreedt Arnhem – en daarmee veel andere gemeenten die op een vergelijkbare manier huisvuilpassen inzetten, waaronder Groningen – de Wet bescherming persoonsgegevens.

Aanvankelijk gedoogde de AP dat Arnhem in overtreding was omdat de gemeente op korte termijn (begin 2018) diftar zou invoeren. Bij uitspraak van van 1 augustus jl. heeft de AP echter alsnog een boete opgelegd aan gemeente Arnhem. Dit omdat inmiddels door Arnhem besloten was om diftar vooralsnog niet op korte termijn in te voeren.

Gezien de urgentie van de situatie hebben wij direct na de eerste uitspraak van de AP maatregelen genomen om zo snel mogelijk te voorkomen dat de genoemde koppeling plaatsvindt. Inmiddels hebben wij de toegang tot naar persoon herleidbare gegevens voor medewerkers geblokkeerd. Uitzondering vormt het inzien van gegevens door daartoe geautoriseerde medewerkers in het kader van dienstverlening aan omliggende gemeenten met diftar en bedrijven.

Wij zijn hierover in gesprek met de leverancier van de software, andere gemeenten en de branchevereniging NVRD (de Koninklijke Vereniging voor afval en- reinigingsmanagement). Het voorkomen dat we in strijd met de wet gegevens bewaren vergt aanpassing van in gebruik zijnde softwaresystemen. Wij zijn daarbij afhankelijk van leveranciers. De noodzakelijke aanpassingen vergen naar verwachting maximaal twee maanden.

Wij bezien of er meer situaties zijn waarbij – in lijn met de huisvuilpas - er sprake is van het verzamelen van persoonsgegevens. Hierbij kan gedacht worden aan minicontainers die gechipt zijn en waarbij ook geregistreerd wordt wanneer elke container wordt aangeboden.

- 2. Kunt u aangeven of de gemeente Groningen persoonsgegevens via de afvalpasjes van haar inwoners verwerkt? Zo ja, kunt u aangeven om welke persoonsgegevens het gaat, met welk(e) doel(en) en op welke wijze deze verwerking plaatsvindt? Zo ja, kunt u aangeven of u voor het verstrekken van deze persoonsgegevens toestemming hebt van de*

Autoriteit Persoonsgegevens? Indien u geen toestemming van de Autoriteit Persoonsgegevens hebt: waarom niet en wat betekent de uitspraak van de Autoriteit in de casus van de gemeente Arnhem voor de gemeente Groningen?

Wij hebben in 2002 bij het College Bescherming Persoonsgegevens (thans AP) gemeld dat de gemeente Groningen huisvuilpassen gaat toepassen en deze koppelt aan adresgegevens. Daarbij zijn de volgende doelen gemeld:

- Logistiek: om de vullingsgraad van containers te kunnen bepalen en een efficiënte inzameling te kunnen realiseren;
- Controle: om bij extreem hoge aantallen stortingen te kunnen controleren of inzamelregels worden overtreden en
- Proef diftar: dit doel is destijds alvast opgegeven met het oog op een eventuele invoering van diftar in de toekomst en mogelijke proeven met diftar en/of afvalstoffenheffing.

Een melding bij de AP betekent overigens niet dat er goedkeuring wordt gegeven. De melder blijft zelf verantwoordelijk om te beoordelen of er voldaan is aan de wet.

Ten tijde van en sinds de melding waren wij in de veronderstelling er conform de wet gehandeld werd omdat stortgegevens niet *op naam* werden bewaard. Met de kennis en uitspraak van de AP van nu blijkt er echter al sprake van het verwerken van persoonsgegevens als gegevens weliswaar niet op naam worden bewaard, maar door koppeling eenvoudig zijn te herleiden naar een adres. Voor de opgegeven doelen is het niet noodzakelijk om stortgegevens herleidbaar naar een persoon te registreren / bewaren.

In het verleden hebben wij in incidentele gevallen koppelingen tussen stort- en adresgegevens gemaakt. Dit gebeurde bijvoorbeeld wanneer er op een locatie buitengewoon veel gestort werd en hierdoor overlast ontstond. Dit is door de inmiddels genomen maatregelen echter niet meer mogelijk.

3. *Gemeenten mogen afvalpassen inzetten, maar dan moet er wel aan een aantal voorwaarden zijn voldaan, zoals het geven van informatie over wat de gemeente met de afvalgegevens doet en het goed beveiligen van de pas. Op de website van de gemeente lezen wij daar niets over. Kunt u aangeven of door de gemeente Groningen aan deze voorwaarden wordt voldaan? Zo niet, welke maatregelen gaat u nemen om wel aan de voorwaarden te voldoen?*

Wij realiseren ons dat er op de website onvoldoende informatie staat over wat de gemeente registreert inzake de huisvuilpas en wat zij doet met de geregistreerde gegevens. We hebben hierover overigens naar bewoners wel nadrukkelijk gecommuniceerd ten tijde van de invoering van de ondergrondse containers c.q. de huisvuilpas.

Wij nemen maatregelen om een en ander adequaat en zo snel mogelijk ongedaan te maken. Zodra de software is aangepast zullen wij op de website middels een privacyverklaring aangeven dat alleen adresgegevens met betrekking tot de huisvuilpas worden bewaard en geen naar individuele personen herleidbare gegevens.

Het pasje zelf bevat geen naar een persoon herleidbare stortgegevens.

4. *Een andere voorwaarde is dat er ook een duidelijk doel voor de pas dient de zijn, zoals de mogelijkheid om inwoners te laten betalen per hoeveelheid afval. In de gemeente Groningen is geen sprake van een Diftarsysteem, zodat aan deze voorwaarde niet wordt voldaan. Kunt u aangeven welke maatregelen u gaat nemen? Bent u bereid om net zoals de gemeente Arnhem alle ondergrondse containers open te zetten zodat inwoners hun afval weg kunnen gooien zonder van het afvalpasje gebruik te hoeven maken? Indien u überhaupt geen maatregelen gaat nemen, kunt u aangeven waarom niet?*

Zoals hiervoor al aangegeven heeft de gemeente Groningen - net als Arnhem en andere gemeenten - gerechtvaardigde doelen voor het gebruiken van een huisvuilpas. Dit geldt bijvoorbeeld als het gaat om het kunnen bepalen van afvalroutes en het voorkomen van afvaltoerisme. Dit ligt anders voor de registratie / verwerking van stortgegevens herleidbaar naar een persoon.

Mocht in de toekomst blijken dat het noodzakelijk is óók stortgegevens te registeren (bijvoorbeeld bij eventuele invoering van diftar), dan zullen wij dit opnieuw aan de AP melden en zullen wij burgers daarover nader informeren.

Arnhem heeft aangegeven per oktober 2017 geen stortgegevens herleidbaar naar een persoon meer te verwerken. Om te voorkomen dat zij de door de AP opgelegde boete moet betalen, gaat Arnhem de ondergrondse containers tot oktober open zetten (geen toegangscontrole middels huisvuilpassen). Daarna zullen de containers weer gewoon met het huisvuilpasje geopend moeten worden.

Er is op dit moment geen reden om in Groningen ondergrondse containers open te zetten. Aan het opzetten van de containers zijn nadelen verbonden. Zo levert dit een logistiek probleem op omdat er dan geen volmeldingen van containers meer worden doorgegeven en ledigingsroutes niet goed gepland kunnen worden. Daarnaast zal afvaltoerisme optreden, is de nodige illegale stort te verwachten en zal er veel zwerfafval ontstaan.

Resumerend zien wij de urgentie in van de - door de recente uitspraak van de AP - ontstane situatie. Direct na de eerste uitspraak van de AP zijn wij onderzoek gestart naar de mogelijke implicaties voor gemeente Groningen. Inmiddels hebben wij concrete maatregelen getroffen zoals het blokkeren van

de mogelijkheid om stortgegevens op adresniveau te kunnen inzien in situaties waar dat niet geoorloofd is. Wij zijn in gesprek met de softwareleverancier, branchevereniging NVRD en andere gemeenten om een en ander adequaat en zo snel mogelijk op te lossen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter den Oudsten", written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter Teesink", written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink

Groningen, 4 augustus 2017

Betreft: vragen ex art. 41 RvO betreffende de mogelijke verwerking van persoonsgegevens via afvalpasjes door de gemeente Groningen.

Geacht college,

De gemeente Arnhem mag van de Autoriteit Persoonsgegevens niet meer allerlei gegevens opslaan over de afvalverwerking van haar inwoners. Als die gemeente niet stopt met het verzamelen van de informatie kan de AP een boete tot 50.000 euro opleggen.

Arnhem voerde in 2014 een afvalverwerkingssysteem in waarmee inwoners met een pasje hun afval in een ondergrondse container kunnen storten, net zoals in Groningen. Dat pasje staat op naam van een huishouden, waardoor de gemeente Arnhem kan bijhouden waar, wanneer en hoeveel afval iemand stort.

De invoering van de pasjes liep vooruit op het plan van de gemeente Arnhem om bewoners per 1 januari 2018 te laten betalen voor het afval dat ze aanbieden. Tot nu toe is het diftar-systeem er in Arnhem niet van gekomen en is de invoering ervan zelfs uitgesteld. Om die reden oordeelt de Autoriteit Persoonsgegevens dat de gemeente Arnhem te veel informatie opslaat en dat het vergaren van de informatie niet noodzakelijk is.

De uitspraak kan gevolgen hebben voor alle gemeenten die zonder invoering van het Diftar-systeem een afvalpas hanteren, zoals de gemeente Groningen.

Naar aanleiding van bovenstaande heeft de SP-fractie de volgende vragen aan u:

1. Klopt het dat de gemeente Groningen elke keer als het pasje voor de ondergrondse container wordt gebruikt, de plek en het tijdstip registreert? Zo ja, bent u net zoals de Autoriteit Persoonsgegevens van mening dat omdat de pas gekoppeld is aan het woonadres van de inwoners, de gemeente daardoor weet wanneer iemand zijn of haar afval weggooit, daarmee inzicht krijgt in het privégedrag van haar inwoners en dat dit niet noodzakelijk is? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen om deze gegevens niet langer te registreren?
2. Kunt u aangeven of de gemeente Groningen persoonsgegevens via de afvalpasjes van haar inwoners verwerkt? Zo ja, kunt u aangeven om welke persoonsgegevens het gaat, met welk(e) doel(en) en op welke wijze deze verwerking plaatsvindt? Zo ja, kunt u aangeven of u voor het verstekken van deze persoonsgegevens toestemming hebt van de Autoriteit Persoonsgegevens? Indien u geen toestemming van de Autoriteit Persoonsgegevens hebt: waarom niet en wat betekent de uitspraak van de Autoriteit in de casus van de gemeente Arnhem voor de gemeente Groningen?
3. Gemeenten mogen afvalpassen inzetten, maar dan moet er wel aan een aantal voorwaarden zijn voldaan, zoals het geven van informatie over wat de gemeente met de afvalgegevens doet en het goed beveiligen van de pas. Op de website van de gemeente lezen wij daar niets over. Kunt u aangeven of door de gemeente Groningen aan deze voorwaarden wordt voldaan? Zo niet, welke maatregelen gaat u nemen om wel aan de voorwaarden te voldoen?
4. Een andere voorwaarde is dat er ook een duidelijk doel voor de pas dient te zijn, zoals de

mogelijkheid om inwoners te laten betalen per hoeveelheid afval. In de gemeente Groningen is geen sprake van een Diftarsysteem, zodat aan deze voorwaarde niet wordt voldaan. Kunt u aangeven welke maatregelen u gaat nemen? Bent u bereid om net zoals de gemeente Arnhem alle ondergrondse containers open te zetten zodat inwoners hun afval weg kunnen gooien zonder van het afvalpasje gebruik te hoeven maken? Indien u überhaupt geen maatregelen gaat nemen, kunt u aangeven waarom niet?

Hoogachtend,

Jimmy Dijk
SP-fractie